

INTERNE STAATSHERVORMING

VVSG-voorstellen voor decentralisatie van bevoegdheden naar lokale besturen – Mark Suykens – 14 april 2011

Voor de VVSG blijft de essentie van het project interne staats hervorming de realisering van een veel grotere mate van subsidiariteit in Vlaanderen. Zowel vanuit democratisch oogpunt als vanuit efficiencymotieven is dit noodzakelijk.

De recentste Europese gegevens (Sub-national public sector expenditure 2009-2010) tonen aan dat de uitgaven van de Belgische lokale besturen 6,8% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedragen. Het gemiddelde in de Europese Unie is 12,9%. We behoren dus zeker tot de laagste in Europa en zitten 6% onder het Europese gemiddelde. Dit betekent dat in België een groter deel van de overheidsuitgaven gebeurt door de federale en de regionale overheden (inclusief de overheidssubsidies voor de particuliere sector). De geplande interne Vlaamse staats hervorming moet in wezen dus gaan over het overhevelen van middelen en bevoegdheden van de gewesten en de federale overheid naar de lokale besturen.

De Vlaamse overheid blijft deze cijfers onterecht betwisten. Ze zijn nochtans in Europa door verschillende instanties (b.v. ook Dexia Europe) bevestigd. De stelling van Vlaanderen dat de situatie hier anders zou zijn omdat er een grote particuliere sector qua onderwijs en welzijn is, is niet relevant. Ook deze instellingen worden gesubsidieerd met overheidsmiddelen en deze uitgaven zijn ook verwerkt in de Europese gegevens.

1 Algemeen: Meer subsidiariteit

Het realiseren van meer subsidiariteit moet gebeuren **via drie invalshoeken**:

- a) het **overhevelen van concrete bevoegdheden én middelen** van het Vlaamse/provinciale beleidsniveau naar de lokale besturen;
- b) een veel meer **terughoudende opstelling** van de Vlaamse overheid (bij decreetgeving; bij uitvoeringsbesluiten; bij toezicht; bij adviesverlening) zodat er beleidsruimte vrij komt voor de lokale besturen (minder Vlaamse detailregelgeving; Vlaanderen mag enkel sturen op hoofdlijnen). De lokale besturen kunnen heel vaak hun volledige verantwoordelijkheid niet nemen door de detaillistische normering van Vlaanderen (enorme beperking van de bewegingsruimte);
- c) inzetten op een **regioscreening van onderuit** zodat lokale besturen veel meer gezamenlijk hun beleidsruimte kunnen versterken.

Bij de concrete invulling moeten volgende **principes** gelden:

1. Een aantal bevoegdheden en taken kunnen **zonder enige voorwaarde** naar alle lokale besturen overgeheveld worden. Wel moet het hierbij zeer duidelijk zijn **wat** juist wordt overgeheveld: de normerende bevoegdheid, de financiering, het toezicht, de lokale sturing, de uitvoering als actor. In ieder geval moet overheveling van bevoegdheden steeds gepaard gaan met overheveling van middelen.

2. Sommige taken en bevoegdheden vragen een **voldoende kritische massa** (een voldoende grote schaal). Deze opdrachten kunnen toegewezen worden aan grotere steden (vanaf x aantal inwoners) en aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (van x aantal inwoners);

3. Andere taken en bevoegdheden kunnen overgeheveld worden naar die besturen die aan een **aantal voorwaarden** voldoen

B.v. ontvoogding in de ruimtelijke ordening. Op basis van de realisering van vijf voorwaarden kan een gemeentebestuur zelfstandig bevoegd worden voor de vergunningverlening.

Uit de praktijk blijkt dat dit weinig of niets te maken heeft met de schaalgrootte. Een aantal gemeenten onder de 15000 inwoners zijn al ontvoogd, sommige grotere steden niet.

Eenzelfde situatie zien we met de milieusamenwerkingsovereenkomst. Enkele tientallen gemeenten onder de 10000 inwoners halen het onderscheidingsniveau (dus niet alleen de grotere steden);

Een ander voorbeeld zijn de erfgoedconvenants waar schaalgrootte (gemeente of intergemeentelijk samenwerkingsverband) speelt in combinatie met voldoende kritische massa in het erfgoed. 'Kritische massa' refereert daar meer naar de aanwezigheid van erfgoed (actoren en patrimonium) dan naar schaalgrootte.

4. Andere taken en bevoegdheden kunnen overgeheveld worden door een **bewuste keuze** van het lokale bestuur om die taak op te nemen;

5. Besturen kunnen steeds kiezen om bevoegdheden en taken **zelfstandig** in te vullen ofwel **intergemeentelijk** aan te pakken;

6. Dit betekent dat er **differentiatie** in taken en bevoegdheden kan zijn tussen besturen onderling. Deze differentiëring kan niet louter en alleen op basis van schaalgrootte (aantal inwoners). Bestuurskracht en schaalgrootte verhouden zich niet één op één. Bestuurskracht wordt evenzeer bepaald door de aanwezige politieke en ambtelijke cultuur, het fiscale draagvlak, de omgevingsfactoren, e.d.

2 Voorbeelden van taken en opdrachten

1. *Buitenschoolse Kinderopvang*

Definitie buitenschoolse kinderopvang: voor- en naschoolse kinderopvang van kinderen die naar de basisschool gaan (van 2,5 jaar tot 12 jaar of ouder). Opvang vindt plaats op weekdays voor en na schooltijd, op woensdagnamiddag, op vakantie- en snipperdagen.

De VVSG vraagt dat de bevoegdheid tot coördinatie van de buitenschoolse kinderopvang overgedragen wordt aan de lokale besturen. Die sturing op niveau van het lokaal bestuur is

noodzakelijk om de buitenschoolse kinderopvang op maat van de gemeente vorm te kunnen geven.

Wetgeving: naar een decreet “lokale buitenschoolse kinderopvang”:

- De Vlaamse overheid legt minimale kwaliteitsvoorwaarden buitenschoolse kinderopvang vast (zogenaamde vergunningsvoorwaarden) en bepalingen op het gebied van inspectie/toezicht (door Zorgagentschap). Het is daarbij noodzakelijk dat de kwaliteitsvoorwaarden in verhouding staan tot de haalbaarheid/subsidie. De IBO-kwaliteitsvoorwaarden opleggen als algemene standaard of vergunningsvoorwaarden voor alle te realiseren buitenschoolse opvang is niet realistisch en staat bovendien samenwerking met derden in de weg.
- De Vlaamse overheid legt subsidiebepalingen vast (voor de VVSG is het belangrijk dat er op basis van algemene criteria zoals aantal kinderen in de leeftijdsgroep 3-12 jaar, aantal kinderen die school lopen in de gemeente enz. een subsidie komt voor alle gemeenten die deze bevoegdheid willen opnemen) in ruil voor doelstellingen (streven naar een behoeftedekkend en toegankelijk aanbod buitenschoolse kinderopvang).
- De Vlaamse overheid legt administratieve verplichtingen en verantwoordingsbepalingen vast.
- Uiteraard zal er voldoende aandacht moeten zijn voor overgangsbepalingen: de vandaag erkende en gesubsidieerde IBO's en BOKDV's moeten tijd en ruimte krijgen om in een nieuw decreet een reguliere plaats te krijgen (en dus door het lokale bestuur gecoördineerde voorzieningen te worden). Een tijdelijk naast elkaar bestaan van Vlaams gesubsidieerde buitenschoolse opvangvoorzieningen en lokaal georganiseerde initiatieven (vanuit decreet lokale buitenschoolse opvang) is een mogelijke optie.
- De lokale besturen coördineren het opvangnetwerk (het zogenaamde web- en nest) en bewaken zo de realisatie van de doelstellingen. Het lokaal bestuur krijgt ook de ruimte om nieuwe initiatieven (in functie van de behoefte aan en realisatie van voldoende buitenschoolse kinderopvang) te ontwikkelen, concreet bijvoorbeeld een stimulerend beleid ten aanzien van zelfstandige opvangvoorzieningen enz. Het lokaal overleg kinderopvang krijgt als gemeentelijke adviesraad een belangrijke taak, namelijk het adviseren van het lokaal bestuur over de opdracht van coördineren van het opvangnetwerk en opzetten van nieuwe initiatieven.
- Wie de buitenschoolse kinderopvang als actor uiteindelijk vorm geeft is niet belangrijk. Het is voor de VVSG belangrijk dat er een voldoende, toegankelijk en kwaliteitsvol aanbod is in elke gemeente. Het lokale bestuur krijgt de verantwoordelijkheid en opdracht om dit aanbod te realiseren, maar wordt daarbij niet verondersteld zelf op te treden als organiserend bestuur. Het lokale bestuur kan als actor optreden aanvullend op het particuliere initiatief. Daarbij moeten afspraken gemaakt worden hoe deze actorfunctie zich verhoudt met de rol als regisseur.

Het standpunt is om in eerste instantie in te zetten op de overheveling van de bevoegdheid op het gebied van Buitenschoolse Kinderopvang. In een tweede fase kan dan gekeken worden naar de hele kinderopvang.

2. Voorschoolse Kinderopvang

De VVSG vraagt dat inzake voorschoolse kinderopvang de Vlaamse regering in eerste instantie zijn verantwoordelijkheid neemt in het realiseren van een voldoende, betaalbaar, kwaliteitsvol en toegankelijk aanbod voorschoolse kinderopvang. Concreet moet de Vlaamse overheid op korte termijn (2016) voldoende middelen vrijmaken om voor minstens 50% van de kinderen uit de doelgroep een opvangplaats te realiseren. Tegen 2020 verwacht de VVSG dat de Vlaamse overheid middelen vrijmaakt zodat voor minstens 62% van de kinderen uit de doelgroep een opvangplaats kan gerealiseerd worden.

De VVSG vraagt dat de middelen van de Vlaamse overheid op niveau van een gemeente en op basis van wetenschappelijk gefundeerde criteria zo geprogrammeerd en toegewezen worden dat er in alle Vlaamse steden en gemeenten een behoeftedekkend aanbod voorschoolse kinderopvang kan gerealiseerd worden. De ter beschikking gestelde middelen moeten bovendien gekoppeld worden aan prognoses van het geboortecijfer.

Verder vraagt de VVSG dat de Vlaamse regering een gesprek met VVSG aangaat over de coördinerende rol of regietaak van de lokale besturen inzake de voorschoolse kinderopvang.

3. Regie over woonzorg

Het lokale bestuur wijst de voorafgaande vergunningen woonzorg toe.

Momenteel wordt de behoefte aan woonzorgvoorzieningen centraal door Vlaanderen bepaald op basis van demografische gegevens. Deze programmatie houdt geen rekening met lokale eigenheden, het verschil tussen stad en platteland, het aanbod van andere voorzieningen, tradities in de lokale gemeenschap.

Het toekennen van de programmatie gebeurt via het toekennen van voorafgaande vergunningen: begin januari leveren initiatiefnemers strijd om hun dossier als eerste afgeleverd te krijgen bij het Agentschap zorg en gezondheid. Dat agentschap tracht dan via objectieve criteria de ingediende dossiers te beoordelen en wijst dan de voorafgaande vergunningen uit. Soms loopt dat goed, soms wat minder. Het is voor de personeelsleden van het agentschap immers wel mogelijk om de waarde van het dossier in te schatten, de lokale noden, vragen en plannen kennen ze niet. Daarenboven is het voor hen niet eenvoudig in te schatten in hoeverre de plannen in de praktijk te realiseren zijn. Momenteel zijn er dan ook verschillende voorafgaande vergunningen niet gerealiseerd, omdat de initiatiefnemer failliet ging, de grond niet verworven raakt of een andere stedenbouwkundige bestemming heeft gekregen.

Wanneer een bestaande voorziening in moeilijkheden dreigt te komen, bijvoorbeeld omwille van financiële problemen en de sluitingsprocedure wordt opgestart, dan wordt het lokale bestuur betrokken. Dit gebeurt omdat de burgemeester belast zal zijn met het toezien op de effectieve sluiting van de voorziening, de OCMW-voorzitter zal voor een menswaardige opvang van de bewoners die in de gesloten voorziening woonden moeten zorgen.

De VVSG pleit er al jaren voor om het lokale bestuur te verwittigen van zodra een voorziening 'een aandachtsvoorziening' wordt, zodat eventueel preventieve maatregelen genomen kunnen worden. Daarnaast wil de VVSG dat lokale besturen niet enkel betrokken zijn bij de sluiting maar ook bij de oprichting van woonzorgvoorzieningen.

Het woonzorgdecreet zet duidelijk in op het bieden van zorggarantie en zorgtoegankelijkheid voor de gebruikers. De VVSG gelooft dat de lokale besturen de sleutels in handen hebben om deze garantie ook in de praktijk te verwezenlijken. Lokale besturen kunnen goed de lokale nood schatten van de gebruikers en zien vanuit hun plaats ook de lacunes in het aanbod. Ze zijn dan ook perfect geplaatst om de opportuniteit van een nieuw initiatief in te schatten. Zo is het in sommige gemeenten veel zinvoller om in te zetten op assistentiewoningen dan om een extra woonzorgcentrum op te richten.

In dit scenario beslist het lokale bestuur niet enkel over de opportuniteit van een geplande voorziening, maar ook over welke geïnteresseerde exploitant het meest troeven in handen heeft om deze voorziening op een kwaliteitsvolle en toegankelijke manier uit te baten. Uiteraard gebeurt dit op basis van objectieve criteria en met inspraak van belanghebbenden (via een lokaal overleg woonzorg bijvoorbeeld). Dit is een concretisering, zowel van lokaal sociaal beleid als van het woonzorgdecreet.

Aangezien het gaat om Vlaamse middelen, blijft Vlaanderen de Vlaamse programmatie bepalen en lokaal verdelen. Wie deze programmatie invult, is een lokale beslissing.

Lokaal wordt ook beslist op welke voorzieningen prioritair wordt ingezet. Lokaal kan beslist worden om bijvoorbeeld 3 woongelegenheden woonzorgcentrum om te zetten in 5 assistentiewoningen, of omgekeerd. Deze cijfers zijn trouwens louter indicatief. Het spreekt voor zich dat de praktische modaliteiten van dit verhaal moeten geconcretiseerd worden.

4. Vrijtijdsbeleid

Een integraal lokaal kunst- en cultuurbeleid

Grote steden (Antwerpen/ Gent) en centrumsteden (Brugge, Kortrijk, Oostende, Mechelen, Hasselt, Genk, Leuven ...) moeten een stedelijk kunstbeleid kunnen ontwikkelen dat zich integreert in een globaal cultuurbeleid. In de actuele regelgeving wordt de verantwoordelijkheid daartoe gesplitst tussen het lokale cultuurbeleid en een Vlaams kunstbeleid. De rechtstreekse sleutels voor een lokaal kunstbeleid geïntegreerd in een lokaal cultuurbeleid ontbreken in de huidige bevoegdheidsverdeling.

Een stedelijk cultuurbeleid zou immers een sterkere wisselwerking kunnen creëren tussen hefbomen voor een breed sociaal-cultureel werkveld en gespecialiseerde kunst- of cultuurinstellingen/organisaties. Een stadsbestuur kan dan immers vanuit de eigen visie en ambities in lokaal cultuurbeleid accenten leggen en daarvoor zowel cultuur- als kunstactoren mobiliseren of responsabiliseren.

Een dergelijke keuze zou bijvoorbeeld een sterkere dwarsverbinding kunnen zijn tussen professionele kunst disciplines (dans, theater, film, fotografie, beeldende kunst...) en de

sociaal-artistieke werkingen (Vaartsite Leuven) of de amateurkunstbeoefening. Een andere ambitie zou de decentralisatie van het aanbod via speel- en tentoonstellingslocaties in deelgemeenten, buurten of wijken kunnen zijn (Oostende-cultuurstad; Antwerpen-districtwerking).

Het enten van middelen zou op die manier sterker kunnen gebeuren vanuit beleidskeuzes voor bepaalde kunstdisciplines (theater, muziek, dans, beeld, ...) en werksoorten (Kunst, AKB, SCW, ...) dan vanuit een territoriale afbakening die bepaalt of een instelling/organisatie Vlaams, provinciaal dan wel lokaal is zodat de territoriale positie van inrichter of organisator grotendeels en meestal ook de subsidiestroom bepaalt.

Toonaangevende instellingen (Operahuizen, het Paleis, Toneelhuis, Muhka, MAS, SMAK, NTG, Huis van Alijn, Concertgebouw, M, Kunstencentrum Z33...) of evenementen (Antwerpen Open, TAZ, Kulturuma, ...) die het Vlaamse en stedelijke kunstenbeleid determineren en/of via investeringen de ambities aantonen, vormen de zogenaamde kritische massa die als randvoorwaarde kan worden gesteld voor dergelijke bevoegdheidsoverdracht. Een permanente dialoog tussen stadsbestuur en kunstinstituut/organisatie, die leidt tot afstemming en goede afspraken tussen bestuur en cultuur enerzijds en optimale beleidsafstemming tussen lokaal en Vlaams beleid anderzijds, zijn andere randvoorwaarden om van dergelijke formule een succes te maken voor alle betrokkenen.

Een integraal lokaal erfgoedbeleid

Het onderscheid tussen de zorg voor roerend, immaterieel en onroerend erfgoed is lokaal niet efficiënt. Dat elk domein en werkveld (cultureel erfgoed, monumenten en landschappen, archeologie) eigen noden en beleidsaccenten heeft, hoeft daar niet haaks op te staan.

Gemeenten zijn vragende partij voor een clustering en integratie die Vlaanderen niet toelaat omwille van een verkokerde organisatie.

Het erfgoedbeleid in ruime zin dat verbonden wordt met lokale gemeenschappen, biedt een zeer rijk palet aan lokale besturen en beleidsmakers. De uitvoering van dat beleid kan ook geënt worden op het concept van de huidige erfgoedcel en onroerend erfgoeddienst.

In bepaalde streken (b.v. Westhoek) is dit thema zeer belangrijk (zowel toeristisch als economisch). Via intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kan er heel wat gebeuren.

Een dynamisch lokaal amateurkunstenbeleid

Gemeenten zouden een grotere rol kunnen opnemen in de ondersteuning van de amateurkunstbeoefening in synergie met de kunstacademies, de lokale cultuur- en kunsthuisen maar ook met verenigingen en vormingsinstellingen. Een bundeling van middelen en een onderbouwd lokaal kunst- en cultuurbeleid zouden vanuit een lokale regie de sector een dynamiek kunnen bieden die vanuit een centraal besturingsstelsel uitblijft (sluit ook aan op eerste punt kunstenbeleid).

Om deze dynamische ontwikkeling te stimuleren, volstaan twee bestuursniveaus: lokaal en Vlaams.

Een lokaal sportbeleid ruimer dan het Vlaamse Sport-voor-Allen decreet

Het lokaal sportbeleid in Vlaanderen wordt bijna volledig overschaduwd door het Vlaamse Sport-voor-Allen decreet. Dit Vlaams initiatief had de verdienste om voor de eerste maal een concrete subsidiestroom te koppelen aan een lokaal sportbeleid via de introductie van een kwalitatief planningsproces. Bij de door Vlaanderen opgelegde middelenverdeling werden onder invloed van de sportfederaties de lokale (particuliere) sportclubs zeer goed bedeed. Deze verdeelsleutel blijkt bijzonder stevig verankerd te zijn en laat weinig ruimte voor lokale inzichten. Zo is het best mogelijk dat gemeenten de rol van andere sportaanbieders maatschappelijk als veel relevanter inschatten, dan de rol die de reguliere sportclubs (kunnen of willen) opnemen. Deze andere aanbieders nemen vaak een belangrijke rol op in het lokale inburgeringsbeleid en versterken de sociale cohesie.

Het subsidieaandeel van 50% dat ze dienen door te sluisen naar aan de sportclubs is tot nu toe niet voor discussie vatbaar. Vlaanderen zegt hiermee impliciet dat lokale besturen onvoldoende bekwaam zijn om een ruim kwalitatief sportbeleid te voeren waarin ze ook ruimte laat voor het middenveld als sterkhouders voor het sportbeleid. Heel wat van de vernieuwing in het sportbeleid (zoals bv. het succes van buurtsportinitiatieven) is nochtans een verhaal dat zeer sterk bottom-up is gegroeid. Vlaamse regelgeving pikt ook expliciet die aandacht voor andersgeorganiseerd sporten op en zorgt zo mee voor een katalysator in een groot aantal gemeenten. Daar kan het introduceren van deze andere sportpartners leiden tot vernieuwing en inspirerend werken.

In de concrete praktijk stellen we bovendien vast dat de interpretatie van de subsidiereglementen er toe leidt dat bij de afrekening een belangrijk deel van de lokale besturen Vlaamse financiële ondersteuning misloopt omwille van detaillistische toezicht en controle door de Vlaamse administratie.

Ook de inhaalbeweging die moest leiden tot de bouw van nieuwe sportinfrastructuur ondersteund door het Vlaamse Sportinfrastructuurfonds, leverde niet de verwachte resultaten op. Van de 130 geselecteerde projecten blijven er op vandaag nog maar een 60tal overeind. Het is absoluut niet zeker dat al deze projecten de eindmeet halen en de infrastructuren ooit zullen worden gebouwd. (zie hierover ook sub 8: Ondersteuning investeringsprojecten) De diversiteit in lokale noden met betrekking tot sportinfrastructuur staat haaks op de constructie die het Vlaamse Sportinfrastructuurfonds om dergelijke infrastructuuropdracht als één Vlaams dossier in de markt te plaatsen. Het relatieve succes van de eenvoudige kunstgrasvelden bevestigt dit eerder dan dat het dit tegenspreekt.

5. Economie

Het is essentieel dat de lokale besturen door Vlaanderen erkend worden als een volwaardige speler op het vlak van economisch beleid. De laatste jaren hebben vele gemeenten zware inspanningen geleverd om een lokaal economisch beleid en dienstverlening (verder) uit te bouwen. Dit blijkt onder meer uit het toenemende aantal medewerkers, de opvallende uitbreiding van gemeentelijke diensten economie, de ontwikkeling van lokale economische beleidsplannen, de oprichting van gemeentelijke adviesraden, etc.

De Vlaamse overheid erkent weliswaar in diverse teksten het belang van de gemeentebesturen betreffende economisch beleid (bv. startnota Winkelen in Vlaanderen), maar beperkt meestal hun rol in aanzienlijke mate. De gemeenten willen echter niet alleen uitvoerder zijn van Vlaams (of federaal) beleid dat tot stand gekomen is zonder (substantiële) gemeentelijke inspraak. Ze willen als regisseur kunnen optreden op lokaal niveau, waarbij er voldoende middelen en beleidsruimte beschikbaar zijn gesteld om die rol adequaat te kunnen vervullen. Zij zijn immers meestal het best geplaatst om een beleid te bepalen dat specifiek inspeelt op de lokale behoeften.

Concreet pleiten de gemeenten voor volgende veranderingen:

- Detailhandelsbeleid
De centrale rol die de gemeenten toegewezen krijgen in de startnota 'Winkelen in Vlaanderen', moet gegarandeerd blijven bij de verdere uitwerking van de nota in concrete beleidsmaatregelen en –instrumenten. Vlaanderen dient er op toe te zien dat de beleidsruimte niet uitgehold wordt ten voordele van andere overheidsniveaus of andere actoren (bv. door een te strikt Vlaams kader, of door bevoegdheden te spreiden over provincies en gemeenten). Meer bepaald moet de gemeente kunnen beslissen over de afbakening van de (kern)winkelgebieden en detailhandelszones, en over de beoordeling van vergunningsaanvragen (na regionalisering Ikea-wet).
- Bedrijfshuisvestingsbeleid
Op het vlak van bedrijfshuisvestingsbeleid, en meer bepaald in het kader van het toekomstige kaderdecreet ruimtelijke economie, moeten lokale besturen (incl. de intercommunales) als volwaardige actor erkend worden bij alle fasen van het bedrijfshuisvestingsbeleid (beleidsvorming, plannen, ontwikkelen, beheren, activeren/herstructureren). Wij zijn van mening dat de lokale besturen betreffende bedrijfshuisvestingsbeleid sturend moeten kunnen optreden, vanuit een als dusdanig erkende regiefunctie. Dit wil zeggen dat gemeenten niet alleen moeten kunnen sturen via bestemmingsvoorschriften en vergunningen, maar ook via o.m. het uitgiftebeleid (criteria, gestructureerde uitgifte, moment van uitgifte) en het beheer van bedrijventerreinen (en bedrijfshuisvesting).
Het toekomstige decreet moet daarom het principe van de subsidiariteit als uitgangspunt naar voren schuiven. Bovendien moeten gemeenten zelf de ruimte krijgen om (op basis van objectieve verdelingsregels op Vlaams of provinciaal niveau) eigen planningsinitiatieven te nemen voor bedrijven en bedrijvigheid, ook van de grotere terreinen (en niet enkel beperkt tot bedrijventerreinen die niet aansluiten op een hoofddorp).
- (internationaal) Acquisitiebeleid
Bij een herverdeling van de taken van de provinciale economische promotieagentschappen, moet de rol van de grote steden op het gebied van (internationaal) acquisitiebeleid erkend worden. Die steden zijn het niet eens met het voorstel in het Groenboek om zich terughoudend op te stellen. Men mag de rol die de grotere steden op dit vlak nu al opnemen niet onderschatten (b.v. *Antwerp Headquarters*). Zij moeten dit ook kunnen blijven doen, weliswaar in nauwe en rechtstreekse samenwerking met Flanders Investment and Trade (FIT), zodat een adequate coördinatie (geen filter-rol) en toeleiding door FIT mogelijk is. De grotere steden beschikken immers – veel meer dan Vlaanderen – over een grondige kennis van de lokale economie zodat effectief kan ingespeeld worden op opportuniteiten voor de stedelijke ontwikkeling.

Uitgaande van de (internationaal erkende) rol van steden als motor voor economische ontwikkeling, zijn we er van overtuigd dat de stedelijke opdracht voor acquisitie complementair is t.a.v. die van FIT.

- **Streekoverleg**
Als uitgangspunt erkennen we het belang en de waarde van het streekoverleg. We pleiten voor een inbedding van het streekoverleg in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (zoals de streekontwikkelingsintercommunales) en (eventuele) stadsregionale samenwerkingsverbanden (i.p.v. provincies of SERR/RESOCs als trekker). We verwijzen hierbij naar de bedenking over subsidiariteit en intermediaire structuren die het Groenboek zelf maakt. “Een eerste vraag die hierbij gesteld moet worden in het kader van subsidiariteit, is of de activiteiten die binnen deze regio’s gebeuren niet beter kunnen worden overgelaten aan het initiatief van de lokale besturen zelf. De Vlaamse overheid valt beter terug op al bestaande bottom-up initiatieven, voor zover dit mogelijk is.” (p.30)
- Tot slot wensen de gemeenten te kunnen beschikken over ruimere gemeentelijke fiscale bevoegdheden, o.m. in functie van een binnengemeentelijk gedifferentieerd fiscaal beleid.

6. Werkgelegenheid

Het lokaal bestuur als spil van het actief werkgelegenheidsbeleid

Een actieve arbeidsmarktpolitiek is een zaak van alle beleidsniveaus en impliceert een gedeelde verantwoordelijkheid. Voor gemeenten is de vergroting van de beleidsruimte op het gebied van arbeidsmarkt van essentieel belang om hen in staat te stellen maatwerk te leveren. Oplossingen moeten immers kunnen verschillen naargelang de lokale context en doelstellingen.

Gedeelde verantwoordelijkheid impliceert een nevenschikte relatie met de centrale overheden waarbij het lokale niveau de mogelijkheid krijgt om eigen beslissingen te nemen over de richting en inrichting van het beleid. Zowel financieel als formeel. Hierbij is het belangrijk dat duidelijke overkoepelende kaders- wettelijk en technisch- zorgen voor een *ontgrenzing* in plaats van een begrenzing.

Een echte regie

De lokale overheid moet voluit de (politieke) regie in handen krijgen. Er is daarbij nood aan een effectieve, volwaardige coördinerende rol ten aanzien van alle institutionele partners op het grondgebied. Het lokale bestuur moet over voldoende doorzettingsmacht beschikken. Het lokaal bestuur moet kunnen aansturen. Daartegenover staat een geresponsabiliseerd lokaal bestuur dat zich inspant om die institutionele partners inzake werk-, welzijn- en doelgroepenbeleid op het niveau van de lokale (of bovenlokale) arbeidsmarkt bijeen te brengen en concrete prestatieafspraken te maken over de wederzijdse inzet, kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening aan de burger (werkgevers, werknemers en werkzoekenden).

Welke beleidsaspecten?

Wij pleiten om het lokale bestuur een regisserende rol te laten spelen over alle instrumenten voor additionele werkgelegenheidscreatie (bv sociale economie, lokale diensteneconomie) die

een actieve arbeidsmarkt ondersteunen, én over de institutionele overheidsinstellingen (VDAB, PWA/RVA, (publiek) onderwijs) in functie van een geïntegreerde aanpak.

Dit impliceert dat er:

- overleg is over de gemaakte keuzes van de Vlaamse regering;
- lokale visievorming (beleid) komt als basis voor (lokale) beleidsuitvoering
- een mate van verantwoording ten aanzien van de centrale overheid over de inzet van Vlaamse middelen en bij uitbreiding federale (werkloosheids)uitkeringen (resultaatsverbintenissen);
- wordt voorzien in participatie van het lokale overheidsniveau in de beheersorganen van de VDAB (op centraal niveau);
- er ruimte en autonomie is voor de verdere invulling en concretisering van de lokale aspecten van de beheersovereenkomst van de VDAB (op lokaal niveau);
- er structureel overleg is met het lokale bestuur, de sociale partners en de VDAB-Arbeidsmarktregie (op lokaal niveau)

Vlaanderen bepaalt de grote lijnen in samenspraak met het lokale bestuursniveau en de lokale besturen treden op als lokaal regisseur/coördinator bij de uitvoering. Het is het lokale bestuur dat de regierol op zijn grondgebied ten volle moet kunnen opnemen om de vele Vlaamse tussenkomsten en ingrepen daar waar nodig lokaal te coördineren.

Schaalgrootte

Een minimale schaalgrootte is essentieel voor het voeren van actief arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid. De vraag rijst dan ook op welke schaal het arbeidsmarktbeleid moet plaatsvinden. De benadering die wij vooropstellen is die zoals door de OESO wordt gedefinieerd nl. de functionele arbeidsmarkt op basis van pendel en mobiliteitsgedrag van werknemers en werkzoekenden. Daarnaast dienen ook parameters over doelgroepen in rekening worden gebracht. In de grootsteden en centrumsteden maar ook in een aantal middelgrote gemeenten maakt het voeren van een lokaal werkgelegenheidsbeleid al meer dan twee decennia deel uit van het lokale beleid. Voor de overige gemeenten pleiten wij voor structuren waarin intergemeentelijke samenwerking centraal staan (bijv. Zorggebieden Werkwinkels, stadsregionale samenwerkingsverbanden, intercommunale samenwerkingsverbanden enz.).

Omwille van de specificiteit en de grootte van de problematiek moet het echter mogelijk blijven om als individuele gemeente een eigen werkgelegenheidsbeleid te voeren (bijv. Heusden – Zolder, Maasmechelen, Beringen, ...). Bepaalde gemeenten tonen immers aan dat schaalgrootte, problematiek en bestuurskracht niet causaal zijn verbonden. Ook intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen hier voor een groep landelijke gemeenten heel wat initiatieven ontwikkelen.

Beslissingruimte over middelen

Als er van de lokale besturen beleid wordt verwacht, dan moeten er ook middelen ter beschikking zijn om lokaal te investeren in dat beleid.

Ontvoogding

In ruil voor een grotere verantwoordelijkheid zal in een overgangsfase/groefase verdere inspanningen moeten worden geleverd. Wij kunnen ons laten inspireren door de zogenaamde

‘**ontvoogdingsprocedure**’ zoals in de Ruimtelijke Ordening. Eens een gemeente aan een aantal voorwaarden voldoet, kan ze aan de Vlaamse overheid vragen dat deze officieel vaststelt dat de gemeente effectief aan de voorwaarden voldoet. Hierna treedt het nieuwe systeem in werking.

Daadkracht vergt **politiek engagement** dat zich vertaalt in visievorming, beleidsplanning (meerjarenplanning), middelen (personele en financiële), in opbouw van expertise, enz..

Besturen moeten zelf hun **planningsbehoeften** kunnen bepalen. Planning is een middel en geen doel. Er moet een responsabilisering komen van de lokale besturen om hun planningsfunctie zelf te organiseren.

Samenwerking met Vlaanderen

VDAB

Het spreekt voor zich dat de regisseur arbeidsmarktbeleid en de regisseur werkgelegenheidsbeleid (waar het arbeidsmarktbeleid *de facto* deel van uitmaakt) een intensieve samenwerking starten, waarbij het lokale bestuur over doorzettingsmacht beschikt om de lokale VDAB-budgetten te bestemmen. In navolging met wat eerder werd omschreven, lijkt het ons essentieel dat de lokale besturen beslissingsrecht krijgt in de manier waarop bepaalde middelen lokaal kunnen worden ingezet. We vragen hier tegelijk om het aandeel voor het voeren van lokaal beleid in de totale overheidsuitgaven gevoelig op te krikken. Zeker een substantieel percentage van de VDAB-middelen moeten lokaal invulbaar zijn (zie VDAB-Beheersovereenkomst).

Voor de middelen die specifiek lokaal worden ingezet, vragen we een gestructureerd overleg tussen de twee regisseurs, eventueel aangevuld met de welzijnsregisseur (OCMW).

Werkgelegenheidsinstrumenten

Ter ondersteuning van een actieve arbeidsmarkt en grotere participatie van de zwakste groepen op de arbeidsmarkt zijn werkgelegenheidsbevorderende maatregelen (Wep e.d.) en de sociale economie (SWP, BWP, LDE) bijzonder belangrijke instrumenten. Hier moeten de gemeenten hun regiefunctie ten volle kunnen spelen. Wij vragen dan ook een maximale betrokkenheid van de lokale besturen bij de toewijzing en verdeling van die middelen. Wij stellen dan ook voor om op basis van een lokale behoeftenanalyse en prioriteitenlijst te werken met een systeem van contingentering en de mogelijkheid te komen tot een mix van maatregelen.

PWA (federaal)

Hoewel de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen ressorteren onder federale wetgeving pleiten wij, in een eventueel toekomstig geregionaliseerd scenario, voor het behoud van de PWA's op lokaal vlak. Wij pleiten dan ook voor een hernieuwde PWA werking met het oog op een nieuwe rol en/of structuur met volgende elementen:

- een versterkte lokale verankering in relatie met het lokaal werkgelegenheidsmarktbeleid (cf. Memorandum Vlaams platform PWA);
- PWA als beheerder van een trajectonderdeel;

- PWA overeenkomsten laten evolueren naar 'inschakelingsovereenkomsten' en 'zorgovereenkomsten';
- Meer mogelijkheden om in te spelen op lokale individuele en collectieve noden van de bevolking;
- PWA toelaten als actor van de Lokale Diensteneconomie en zo streven naar duurzame tewerkstelling.

Een interbestuurlijk akkoord als voorbode van decretale kaders

Soms lijken verschillende overheidsniveaus elkaar tegen te werken. We hebben nood aan een interbestuurlijk akkoord waarbij afspraken worden gemaakt over gezamenlijke doelstellingen, de rol van elk bestuursniveau, bevoegdheden, werkwijze, mandaten, financiering (cf. partnerschapsverdrag lokaal werkgelegenheidsbeleid) in afwachting van de nodige decretale kaders.

Ook de convenanten tussen de VDAB en de lokale besturen – zoals ze nu op enkele plaatsen bestaan – zijn onvoldoende voor een toekomstig gedecentraliseerd beleid.

Vertegenwoordiging in de Raad van Beheer van de VDAB

Participatie van het lokale overheidsniveau in de beheersorganen van de VDAB (op centraal niveau) is een bijkomende versterking van de lokaal-Vlaamse samenwerking. We pleiten hier voor een vertegenwoordiger naar analogie met de commissaris van de Vlaamse regering, waarbij de pariteit van het bestuursorgaan behouden blijft. Dit hoofdzakelijk in functie van een gedifferentieerd beleid (de zogenaamde 'lokale toetsing'), en verdere invulling, opvolging en concretisering van de VDAB beheersovereenkomst en de uitvoering van het interbestuurlijk akkoord. De versterkte samenwerking tussen beide bestuurlijke niveaus geldt als waarborg voor een sterker arbeidsmarkt- en doelgroepenbeleid.

Rol van de sociale partners

De lokale besturen ontwikkelen procedures om het advies van de sociale partners in het kader van hun beleid in te winnen. Daarmee nemen de lokale besturen het centraal sociaal overlegmodel over.

7. Integraal waterbeleid

Beheer onbevaarbare waterlopen

Als regiehouder in het openbaar domein, als eerste aanspreekpunt bij de inwoners blijven de gemeenten verantwoordelijk voor het beleid en het beheer van het grachtenstelsel en de kleine onbevaarbare waterlopen van derde categorie. Er wordt verder ingezet op capaciteitsopbouw over deze materie bij de gemeentebesturen.

Voor een optimalisering van het beheer kan men waterloop per waterloop en gemeente per gemeente bekijken op welk niveau er best beheerd wordt. De indeling van de onbevaarbare waterlopen in de 3 categorieën en hun respectievelijke verantwoordelijke overheden wordt behouden, maar de overnamepunten gemeente-provincie en provincie-gewest kunnen na overleg wel verschoven worden. Een optimalisering van het beheer langs de waterloop moet in 2 richtingen kunnen gaan. Delen van gemeentelijke waterlopen moeten provinciale bevoegdheid kunnen worden en delen van provinciale waterlopen moeten gemeentelijke bevoegdheid kunnen worden.

Het is belangrijk dat gemeenten en provincies als gelijkwaardige partners kunnen onderhandelen. Overdracht van beheer gebeurt op vraag van en in overleg met de gemeenten.

Het beheer en de inrichting van de grotere onbevaarbare waterlopen en de waterwegen is een taak voor de meer centrale overheden (provincie en gewest). Ook de specifieke kennis van modellering van waterlopen, overstromingsvoorspelling, de bouw en dynamische sturing van de grotere overstromingsgebieden en bufferbekkens, meer complexe waterbouwkundige werken, ... worden best gebundeld bij de centrale overheden (Vlaamse overheid) weliswaar ook met de doelstelling om hun kennis ter beschikking te stellen van de lokale waterbeheerders. De provincie speelt als intermediair bestuur een rol in de overdracht van de technische kennis van de Vlaamse overheid naar de lokale besturen en zorgt in deze ook voor capaciteitsopbouw bij de lokale besturen. De provincies zetten sterker in op het sensibiliseren van de inwoners en ondersteunen hiermee de gemeentebesturen en de polders en wateringen.

Daar waar de lokale besturen vragende partij zijn, zorgen de provinciebesturen voor de handhaving van de verplichtingen van particulieren (5 m zone, erosie, ...).

Polders en wateringen

Op vraag van en in samenspraak met de gemeenten en provincies kunnen polders en wateringen daar waar functioneel het plaatselijke beheer op zich nemen. Zij zijn een van de lokale waterbeheerders die op deelbekeniveau mee zullen werken aan een betere samenwerking op het terrein. Met de gemeenten als basisverantwoordelijken voor het beheer van onbevaarbare waterlopen en grachten is een versterking van de gemeentelijke vertegenwoordiging in de polders en wateringen en het gebruik van instrumenten uit het decreet intergemeentelijke samenwerking voor de democratische controle, een minimum. Voor werken van polders en wateringen zal de financierende overheid de goedkeuring verlenen.

Overlegplatformen integraal waterbeleid

De CIW zal een voorstel doen voor de vereenvoudiging van de plannen, de overlegstructuren en de procedures van het integraal waterbeleid (zie Groenboek p. 102). Om het integraal waterbeleid meer te realiseren op het terrein en om de betrokkenheid en de capaciteit van de lokale besturen te vergroten inzake integraal waterbeleid, zullen de overlegstructuren (bekken – en deelbekeniveau) van het integraal waterbeleid zich meer focussen op het faciliteren van oplossingsgericht ad hoc overleg dat organisch kan groeien vanuit de noden van het werkveld, op de ondersteuning van de uitvoering van projecten en op het faciliteren van samenwerking van de beheerders op het terrein. Dit vereist lokaal maatwerk. Formele procedures worden beperkt tot het hoogst noodzakelijke vb. de opmaak van waterbeheerplannen. Met het oog op de opname van deelbekkenaspecten in de nieuwe generatie waterbeheerplannen zal voorbereidend ad hoc overleg op het deelbekeniveau wenselijk blijven. De waterschappen worden als formele overlegstructuur afgeschaft, maar de

taak (van het Vlaams gewest en/of de provinciebesturen) om lokaal ad hoc overleg te organiseren wordt wel decretaal verankerd.

8. Personeelsbeleid

HRM-beleid

(Juridisch kader: het Rechtspositiebesluit Gemeente- en Provinciepersoneel van 7 december 2007 alsook het Rechtspositiebesluit voor het OCMW-personeel van 2010).

Cf. Studie Nele Peeters en Ria Janvier (UA), Centrale sturing versus decentrale autonomie in personeelsmateries bij de Vlaamse lokale overheden. Een historische, vergelijkende analyse. (Eerste analyse in het project van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen over 'autonomie in het personeelsbeleid in Vlaamse lokale overheden' - project 2007-2011).

Uit die studie bleek dat het genoemde Rechtspositiebesluit overwegend gekenmerkt wordt door het type beleidsruimte dat geen vrijheden aan het lokale niveau bezorgt. Concreet wil dat zeggen dat 61,15% of bijna twee derde van de regelgeving betreffende lokaal personeelsbeleid uniform geregeld wordt voor alle Vlaamse lokale besturen, en dat deze regelgeving niet kan worden aangepast aan lokale omstandigheden.

De toepassing van dit juridisch kader door het administratief toezicht (Agentschap binnenlands Bestuur)

De interne staatshervorming op het vlak van personeelsbeleid moet het personeelsbeleid van de lokale besturen terug aan de lokale besturen geven. Personeelsbeleid is een werkgeversprerogatief en de toezichthoudende overheid moet zich terughoudend opstellen bij het beoordelen van personeelskwesties (subsidiariteitsbeginsel).

Concreet:

- a) In de omgang tussen de Vlaamse overheid met de Vlaamse lokale besturen zouden volgende richtlijnen moeten gelden:
 - De autonomie van de lokale overheid is het uitgangspunt.
 - De Vlaamse overheid, ook als ze toezicht uitoefent, volgt het bestuur in zijn keuzes, tenzij er expliciete (d.w.z. bij wet opgesomde) en gegronde redenen zijn om het bestuur tegen te houden. De Vlaamse overheid voert enkel een 'marginale toetsing' uit als ze toezicht uitoefent. Dat betekent bijv. dat de beroepscommissie voor tuchtzaken geen tuchtsanctie hervormt, tenzij ze duidelijk onredelijk of onwettelijk is.
 - De Vlaamse overheid moet niet verbieden wat niet verboden is. Anders gezegd, alles wat voor lokale besturen niet verboden is, is voor hen toegelaten. (Nu redeneert de toezichthoudende overheid dat alles wat niet expliciet toegelaten is, verboden is.)

We hebben het bijvoorbeeld over het gedeeltelijk delegeren van de aanstellingsbevoegdheid van het college aan de secretaris; over terbeschikkingstelling van statutair personeel; over de omrekening van feestdagen in uren voor personeelsleden met een aangepast arbeidsregime (deeltijds,

onregelmatige uren...); over de omzetting van een verstoringstoelage in dienstvrijstelling; over de opsplitsing van vakantiedagen in wettelijke en bijkomende dagen, over het organiseren van gezamenlijke wervingsreserves, over het scholingsbeding, over de dienstvrijstelling voor bloedgift, ...

- Personeelsbeleid moet de-juridiseren. De werkelijkheid is te complex en te onvoorspelbaar om in regels te vatten. Men kan gewoon niet alles in regels gieten. Oplossingen moeten niet in de wet of decreet gezocht worden, maar op maat van de situatie die zich voordoet. Bovendien kan de wet of het decreet hooguit een kader of een richting geven. We pleiten voor minder regels en voor algemenere regels. Heel wat regels uit het Vlaamse Rechtspositiebesluit Gemeente- en Provinciepersoneel van 7 december 2007 kunnen geschrapt worden of herleid worden tot facultatief recht (= enkel voor de besturen die dit wensen, in tegenstelling tot dwingend recht dat voor elk bestuur dwingend van toepassing is). Idem voor de OCMW's.
- b) Het algemene toezicht (optreden na klacht) kan behouden blijven.
We menen echter dat de energie die de Vlaamse overheid steekt in talloze discussies met de lokale besturen te vaak het lokale bestuur als werkgever miskent. De macht die de toezichthoudende overheid bezit om beslissingen van een lokale overheid tegen te houden is niet in verhouding met de democratische legitimiteit van een lokaal bestuur.
- c) We houden een pleidooi voor meer uitwisseling tussen de Vlaamse overheid als werkgever en het lokale bestuur als werkgever. Concreet menen we dat het constructiever zou zijn als niet ABB maar een onafhankelijk bemiddelaar de voorzitter van het Vlaamse Comité C1 ondersteunt.

Sociaal overleg

Geen Vlaams sociaal overleg zonder werkgevers

De Vlaamse lokale besturen vragen dat Vlaanderen het Europees Sociaal Handvest toepast zodat onderhandelingen daadwerkelijk en officieel plaatsvinden tussen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. Concreet moet de Vlaamse overheid in een decreet de samenstelling van het Vlaams Comité C1 wijzigen, zoals ze dat overigens ook al voor de onderwijssector gedaan heeft (zie Grondwettelijk Hof, 20 oktober 2005, nr. 154/2005). De Vlaamse overheid is wel degelijk bevoegd om de wetgeving op het vakbondsstatuut te wijzigen in sectoren waarvoor ze een organieke bevoegdheid heeft.

Onderhandelingen social profit

Over het laatste VIA-akkoord (april 2005) voor de non-profit - en social-profitsector werd enkel onderhandeld met de private sector. Voor de publieke VIA-sectoren werd uitsluitend bepaald dat ze dezelfde financiële middelen zouden krijgen. De impact daarvan op de arbeidsvoorwaarden en –omstandigheden in de publieke sector zal het voorwerp uitmaken van besprekingen in de bevoegde onderhandelingscomités.

Voor de Vlaamse lokale besturen is het laatste een absolute voorwaarde. Er kan gediscussieerd worden over specifieke voordelen voor (een) bepaalde doelgroep(en), maar in een evenwichtig kader en afgesproken binnen de gewone sociale onderhandelingen van het Vlaamse comité C1. Het uitsplitsen van verschillende personeelsdossiers over verschillende onderhandelingschelons moet in de toekomst absoluut vermeden worden.

VIA-akkoorden moeten voor de lokale besturen resulteren in een enveloppenfinanciering. De publieke non-profit en de sociale profit moeten hierbij dezelfde financiering krijgen als hun private tegenhanger. De onderhandelingen over de invulling van die enveloppe (b.v. extra voordelen voor het personeel) moeten plaats vinden in het Vlaamse comité C1 en de resultaten daarvan moeten mee opgenomen worden in de sectorale akkoorden.

9. Ondersteuning investeringsprojecten

De Vlaamse overheid schafte in 2002 naar aanleiding van de hervorming van het Gemeentefonds het Investeringsfonds af. Voor bepaalde sectoren (bv. rioleringen of scholenbouw) bleven specifieke investeringssubsidies bestaan, of kwamen er nieuwe bij (b.v. bepaalde sportinfrastructuur).

De nieuwe aanpak qua financiering van schoolgebouwen (eerste plannen dateren van 2004, tot nu toe nog geen enkel project gestart) of sportinfrastructuur kan niet echt een succes worden genoemd. Door de centralistische aanpak van Vlaanderen dat vrijwel alle details regelt voor een eerder bescheiden financiële inbreng, de overdreven juridisering, de keuze voor PPS met uitsluiting van alle andere mogelijkheden, de eenzijdige focus op ESR-neutraliteit, enz. komt men tot constructies die nog nauwelijks zijn aangepast aan de zeer diverse lokale realiteit.

We zijn ervan overtuigd dat bij het instellen van een eenvoudig subsidiesysteem waarbij de belangrijkste keuzes aan de lokale besturen zelf werden overgelaten, er wel al tastbare resultaten op het terrein zouden zijn bereikt. Dit moet dan ook de aanpak zijn bij toekomstige projecten waarbij Vlaanderen nog lokale investeringen mee financiert.

10. Ruimtelijke ordening en huisvesting

- **Planning**

- Volheid van planningsbevoegdheid voor gemeenten

- Gemeenten moeten voor alle 'structuurbepalende elementen' een planinitiatief kunnen nemen, waarbij omwille van de goedkeuring door de deputatie van deze plannen, die plannen die niet kaderen in een Vlaamse of provinciale visie kunnen worden tegen gehouden of aangepast.

- Voor structuurbepalende elementen van Vlaamse en provinciaal belang blijft het mogelijk en zelfs logisch dat het gewest of de provincie een planinitiatief neemt. Daarnaast moet worden vastgesteld dat in hetzelfde planningsgebied zelden enkel structuurbepalende elementen voorkomen die exclusief toekomen aan een bepaald bestuursniveau of dat Vlaanderen of de provincies wachten met het nemen van een planinitiatief dat voor de gemeente echter prioritair is. Op dit moment kan op basis van de 'delegatieregeling' zoals beschreven in art. 2.2.1 §2 VCRO de gemeente enkel

vragen aan de provincie om de planningsbevoegdheid over te nemen en zijn de andere overheden niet verplicht hierop in te gaan.

Meer werken met taakstellingen

Bepaalde structuurbepalende elementen zijn van Vlaams of provinciaal belang. Vlaanderen en de provincies moeten zich terughoudend opstellen om zelf initiatieven te nemen. Zij kunnen, zeker wanneer het gaat om niet grensoverschrijdende planinitiatieven, beter werken met een taakstelling. Pas wanneer de gemeente aangeeft de taakstelling niet te kunnen uitvoeren of er niet uitraakt, zou het gewest resp. de provincie initiatief kunnen nemen. Zo zijn er verschillende bestemmingen die niet iedere gemeente moet hebben, maar die op streekniveau wel degelijk aanwezig moeten zijn (regionaal bedrijventerrein, crossterrein, doortrekkersterrein). Bij dergelijke verdelingsvraagstukken is het redelijk dat de Vlaamse of provinciale overheid binnen hun structuurplannen de ruimtelijke keuzes maken en die vervolgens in eerste instantie als 'taakstelling' doorgeven aan de gemeente. De opmaak van het concrete ruimtelijke uitvoeringsplan dat nodig is om de functie te kunnen realiseren kan dan worden overgelaten aan de gemeente. Pas als de gemeente aangeeft het plan niet te kunnen opmaken of er zelf niet uitraakt zou de provinciale of gewestelijke overheid een planinitiatief kunnen nemen. Zo zou het kunnen zijn dat voor de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein de gemeente zelf relatief snel tot een ruimtelijk uitvoeringsplan komt, terwijl dit b.v. voor een crossterrein voor motorsport niet lukt en de provincie een planinitiatief zal nemen.

Dit voorstel betekent concreet dat gemeenten meer planinitiatieven zullen nemen en dus méér zeggenschap hebben over de uiteindelijke inrichting van de gemeente.

Goedkeuring van ruimtelijke uitvoeringsplannen door gemeenteraad i.p.v. deputatie
Gemeentelijke Ruimtelijke uitvoeringsplannen worden goedgekeurd door de deputatie. Bij ontvoogde gemeenten kan de gemeenteraad dit zelf doen. Bij de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan of bij de jaarlijkse evaluatie van het gemeentelijk ruimtelijk beleid is er voldoende ruimte om eventuele structurele fouten in het ruimtelijk beleid van de gemeente bij te sturen.

- **Vergunningverlening**

Uitbreiding van handelingen van algemeen belang die volgens de reguliere procedure worden behandeld

Op basis van art. 4.7.1 VCRO zijn er twee procedures ivm met de toekenning van een vergunning: de reguliere procedure en de bijzondere procedure. Aanvragen die de reguliere procedure volgen worden in eerste aanleg ingediend bij de gemeente. Aanvragen die de bijzondere procedure volgen worden door het Vlaamse gewest behandeld.

De VCRO regelt welke aanvragen onder de reguliere procedure vallen en welke onder de bijzondere procedure. Het gaat wat dat laatste betreft dan onder meer om

handelingen van algemeen belang. Tegelijkertijd heeft de Vlaamse regering per besluit¹ een aantal handelingen bepaald die weliswaar van algemeen belang zijn maar 'omwille van hun beperkte ruimtelijke impact of de eenvoud van het dossier' toch onder de reguliere procedure vallen.

Voorstel is om art. 4.7.1§2 zo aan te passen dat ook andere handelingen van algemeen belang via de reguliere procedure kunnen verlopen, door middel van het schrappen van de woorden 'beperkte' en het woord 'eenvoud' te vervangen door 'aard'. Tegelijkertijd kan het bestaande Besluit worden geëvalueerd en uitgebreid.

Afschaffen specifiek toezicht op (sommige) stedenbouwkundige vergunningen en verkavelingsvergunningen

De gemeente moet op basis van art. 4.7.19 §1 VCRO elke beslissing over een vergunning of kennisgeving van stilzwijgende weigering en het betrokken dossier opsturen naar de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar. Dit stelt hem in de gelegenheid in beroep te gaan indien nodig bij de deputatie. Van de mogelijkheid die de Vlaamse regering heeft om een lijst vast te stellen van vergunningen die niet moeten worden opgestuurd, is géén gebruik gemaakt. De autonomie van de gemeenten wordt versterkt als een lijst met een substantiële inhoud wordt opgesteld. Overigens laat Vlaanderen daarmee niet helemaal de controle op het gemeentelijke vergunningenbeleid los. Op basis van overleg kan voorafgaand aan het beslissen over de vergunning nog een advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar worden ingewonnen én op basis van art. 5.5.2 §2 VCRO kan het Agentschap nog altijd een steekproefsgewijze controle doen op de kwaliteit van de stedenbouwkundige vergunningen.

Rol gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar bij specifiek toezicht beperken

In die gevallen dat het wenselijk wordt geacht dat gemeenten beslissingen over een vergunning, de berichtgeving over een stilzwijgende weigering en het bijbehorende dossier toch opsturen naar de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar, dient de finaliteit ervan te worden verduidelijkt.

We pleiten ervoor dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar enkel in beroep kan gaan bij de deputatie als

- De vergunning juridisch niet in orde is of niet beantwoordt aan de beginselen van behoorlijk bestuur, b.v. flagrant onvoldoende gemotiveerd. Een opportuniteitstoets door de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar mag niet mogelijk zijn, aangezien de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar zich principieel niet beter kan uitspreken over de goede ruimtelijke ordening dan het college.
- Een of meerdere Vlaamse adviesverlenende instanties dit wensen zou dit enkel via de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar kunnen, die een eigen,

¹ Besl. VI. Reg. 5 mei 2000

integrale afweging maakt of het opportuun is in beroep te gaan bij de deputatie. De adviesverlenende instanties kunnen dus niet langer meer rechtstreeks in beroep gaan, waardoor Vlaanderen duidelijker met één stem spreekt.

Door deze meer beperkte beroepstermijnen wordt de gemeentelijke autonomie op het vlak van vergunningverlening versterkt.

Beperken beroepsmogelijkheden bij de deputatie

Als bij stedenbouwkundige vergunningen die in eerste aanleg worden verleend, in beroep wordt gegaan bij de deputatie, heeft de deputatie als orgaan van actief bestuur 'volheid van bevoegdheid'. Dit wil zeggen dat de deputatie zich opnieuw en over alle aspecten van de aanvraag kan uitspreken. Een aanvraag wordt getoetst op basis van juridische aspecten (is de aanvraag vergunbaar op basis van de van toepassing zijnde regels) én op basis van een opportuiniteitstoets (is de aanvraag vergunbaar op basis van de goede ruimtelijke ordening). Het is logisch dat een aanvrager of belanghebbende in beroep kan gaan tegen een vergunning waarin bepaalde juridische fouten zijn gemaakt. Anderzijds is het feit dat de deputatie zich opnieuw uitsprekt over de goede ruimtelijke ordening niet vanzelfsprekend. Principeel is het niet zo dat een deputatie beter over de goede ruimtelijke ordening zich kan uitspreken dan het college. Het beroep bij de deputatie zou dan ook kunnen worden afgeslankt tot een wettigheidstoets. Eventueel zou ook kunnen worden overwogen om de deputatie de mogelijkheid te geven om een vergunning die in beroep wordt behandeld terug te sturen naar het college met een 'aanwijzing', waarbij het lokale bestuur rekening moet houden.

Gemeentelijke autonomie in uitbreiden vergunningsplicht.

Gemeenten kunnen werken die op Vlaams niveau zijn vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning hooguit meldingsplichtig maken via een gemeentelijke stedenbouwkundige verordening. Gemeenten moeten echter (weer) de mogelijkheid krijgen om vrijgestelde werken vergunningsplichtig te maken en ook de mogelijkheid krijgen om functiewijzigingen binnen dezelfde hoofdcategorie stedenbouwkundig gezien vergunningsplichtig te maken. Dit kan door een aanpassing van art. 4.2.5 VCRO en art. 2.3.1 VCRO

Gemeentelijke autonomie in het kader van vooroverleg

Sinds het invoeren van de VCRO kunnen projectontwikkelaars onder bepaalde voorwaarden een projectvergadering afdwingen (art. 5.3.2). Vervolgens volgt een overleg met de toekomstige aanvrager van de vergunning, de gemeente, de adviesverlenende instanties en in niet ontvoogde gemeenten ook de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar. De gemeente kan het verzoek niet weigeren. Gemeenten zijn voorstander van vooroverleg maar vinden niet dat deze decretaal geregeld moet worden: gedwongen vooroverleg, ook als de gemeente dit niet ziet

zitten, heeft geen zin. Bovendien vormt de gemeente het aanspreekpunt van de aanvrager. Hoe de gemeente daarvoor terugkoppelt met andere overheden is in eerste instantie haar zaak. Een gezamenlijk overleg met aanvrager en adviesverlenende instanties kan zinvol zijn, maar enkel als de gemeente als vergunningverlenende overheid dit aangewezen acht. Voor de aanvrager is zo de overheid één 'blok' dat met één stemt spreekt.

Planologische attesten altijd door gemeenten laten behandelen

Artikel 4.4.24 VCRO regelt het instrument van de planologische attesten. Een positief attest biedt ontwikkelingsmogelijkheden aan bedrijven die zonevreemd zijn of bij uitbreiding zonevreemd worden. Een planologisch attest wordt aangevraagd bij een (gewestelijke) gedelegeerde planologisch ambtenaar. Deze onderzoekt de aanvraag op volledigheid en stuurt de aanvraag door naar het bestuursorgaan dat bevoegd is voor de opmaak van het ruimtelijke uitvoeringsplan in het betrokken gebied. Dit kan zowel de gemeentelijke, provinciale als gewestelijke overheid zijn.

Momenteel zijn er voorstellen om het planologische attest altijd via de gemeente te laten aanvragen. Dit zou voor de betrokken bedrijven makkelijker zijn, omdat men niet meer met een 'verre' Vlaamse dienst te maken hebben. Er zijn echter goede argumenten om alle planologische attesten altijd door het gemeentelijke bestuursniveau op te laten maken. Het gaat immers om bestaande bedrijvigheid die men wenst uit te breiden. Gemeenten zijn evengoed geplaatst om daar over te beslissen. Gemeenten zijn vooral vragende partij voor inhoudelijke bevoegdheden, niet zozeer voor bijkomende administratieve taken.

Huisvesting

Gemeenten moeten meer en meer hun regisseursrol op het vlak van wonen opnemen. Het is belangrijk dat zij daarbij ook daadwerkelijk instrumenten hebben om het lokaal woonbeleid aan te sturen. Gemeenten die dat wensen moeten daarom de mogelijkheid krijgen om via een enveloppe die over meerdere jaren loopt te kunnen beslissen over de financiering van de komende sociale huisvestingsprojecten in hun gemeente.

11. Samenwerkingsovereenkomst (milieuconvenant)

In 2010 had minister Schauvliege de intentie om de overeenkomst 2008-2013 halverwege de rit te wijzigen. De concrete voorstellen van de minister werden echter door de gemeenten te beperkt gevonden. Niettemin blijven de belangrijkste pijnpunten actueel voor de voorbereiding van een overeenkomst na 2013. Die bekommernissen zijn samengevat **minder rapportering en een soepeler beoordeling**.

Er moet meer met **visitatie** gewerkt worden: controle op het terrein in dialoog en niet vanuit een Brussels bureau op ingestuurde documenten.

Aansluitend hierbij pleiten we ook voor **steekproefsgewijze** controle: het is voor beide partijen niet efficiënt om niet elk item van elke gemeente in detail na te gaan, zeker niet met een zo omvangrijke en gedetailleerde contracttekst.

De Vlaamse overheid maakt ook veel te weinig gebruik van zachte instrumenten bij het sturen van de gemeenten: ze zit door de rapporteringen op een berg interessante informatie die kan dienen als **benchmarking** ('uw buurgemeenten doen het beter')

De gemeenten willen ook een **meer genuanceerde** beoordeling: voor beperkte tekortkomingen mag men de subsidie slechts gedeeltelijk inhouden, terwijl het nu een zwart-wit verhaal is van goed- of afkeuren.

Ter illustratie: voor welke inhoudelijke tekortkomingen wordt een gemeente dan afgekeurd?

Als we ons beperken tot de gemeenten die omwille van één reden werden afgekeurd (dit jaar zijn er 38, vorig jaar waren het er 29):

- de energieprestatiedatabank (15 afkeuringen, vorig jaar drie): de gemeenten, als overheid bevoegd voor stedenbouwkundige vergunningen, moeten aan het Vlaams Energieagentschap (VEA) maandelijks informatie doorsturen over de afgeleverde vergunningen. Het VEA kan hiermee die bouwwerken controleren op de naleving van de energieprestatieregels.
- onvoldoende gebouwen opgenomen in de energieboekhouding voor eigen gebouwen (13 keer, vorig jaar 6)
- het niet kunnen voorleggen van verwerkingsattesten voor bermmaaisel (7 keer, vorig jaar 4).
- het gebruik van het milieuklachtenregistratie- en –opvolgingssysteem (MKROS): niet alleen het registreren maar ook het digitaal opvolgen van milieuklachten (één keer, vorig jaar 13)

Na bezwaarschriften van de betrokken gemeenten, heeft de minister vorig jaar **59 van de 100 afkeuringen herroepen**; dat is ook niet de meest efficiënte manier van sturing.

Verder gebeurt de jaarlijkse bekendmaking van de **projectenveloppe** steevast lattijdig, wat voor onzekerheid zorgt bij de gemeenten (zal er bespaard worden?) Die enveloppe is voor vele gemeenten overigens weinig interessant: een vierde van de gemeenten moet het met minder dan 5.640 euro stellen.

Tenslotte is de overeenkomst op sommige punten ook **veel te gedetailleerd**: bijvoorbeeld worden twee pagina's gewijd aan een uitvoerige reglementering van de milieuviesraad. (in hetzelfde bedje ziek kunnen we ook vermelden dat de Vlaamse overheid van de gemeenten een melding verwacht als de milieutoezichtsambtenaar tijdelijk afwezig is, en dit dan nog in een decretale bepaling: art. 16.3.4bis Milieuhandhavingsdecreet).

12. Mobiliteit

Openbaar vervoer

Meer zeggenschap van steden en gemeenten over de routes en stopplaatsen van buslijnen, alsook over de inrichting van nieuwe buslijnen. De Lijn heeft voor de evaluatie van haar gebiedsgerichte werking een nieuwe methodiek uitgewerkt, waarin de inbreng van de lokale besturen veel uitdrukkelijker aan bod komt. Deze manier van werken wordt best uitgebreid naar alle projecten die verband houden met (wijzigingen aan) het openbaarvervoernetwerk van De Lijn.

Het mobiliteitsconvenant

Bij de hervorming van het mobiliteitsconvenant schuift het zwaartepunt op in de richting van het lokale niveau, via een groter gewicht aan de consensus in de gemeentelijke mobiliteitscommissie. Dit is een logische evolutie in het licht van de groeiende professionalisering van ook het lokale mobiliteitsbeleid, mede onder impuls van het in 1996 gestarte mobiliteitsconvenant. Dit moet door de convenantpartners ook consequent vertaald worden naar handelen/beoordelen naar de geest i.p.v. naar de strikte letter (wat voor alle duidelijkheid meestal het geval is, maar helaas niet (altijd en) overal).

Vrijwillige vervoerregio's?

Mondjesmaat gaan naburige steden en gemeenten steeds meer structureel samenwerken op het vlak van hun mobiliteitsbeleid. Een belangrijke stimulans zou kunnen zijn het honoreren van deze samenwerking door aan die vervoerregio een zwaardere beslissingsstelsel aan te geven.

Dit kan een verregaande vereenvoudiging van de huidige werkwijze, én een responsabilisering van alle betrokkenen betekenen. De Vlaamse overheid moet zich focussen op de belangrijke Vlaamse infrastructuurprojecten, lokaal wordt gedaan wat lokaal kan gedaan worden binnen de hoofdlijnen die de Vlaamse overheid voor de vervoerregio's vastlegt. De werkwijze is dus een consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe. Uiteraard dienen de vervoerregio's het mandaat én de middelen ter beschikking te krijgen om dit duurzame mobiliteitsbeleid uit te tekenen. Dat betekent dat zij moeten kunnen instaan voor:

- het afsluiten van overeenkomsten voor modules van de mobiliteitsconvenant;
- het afsluiten van overeenkomsten met de Vlaamse Vervoersmaatschappij betreffende
- derdebetalerssystemen, netmanagement, ...;
- het optimaliseren van de werking van multimodale knooppunten binnen de vervoersregio;
- het realiseren van het bovenlokale functionele fietsnetwerk en eventueel extra intergemeentelijke verbindingen;
- het voeren van een flankerend mobiliteitsbeleid (mobiliteitsmanagement, sensibiliseren, parkeren, etc.)

Als basis voor dit mandaat en de inzet van de bijhorende middelen geldt een mobiliteitsplan dat door de betrokken gemeenten goedgekeurd moet worden.

Subsidiariteit. Maar ook omgekeerd: gewest moet zijn taken opnemen

Momenteel zijn de gemeenten volledig verantwoordelijk voor de *gemeentewegen*.

Beleidsmatig wordt het gemeentelijke mobiliteitsplan formeel mee goedgekeurd door de Vlaamse overheid. Wat niet negatief hoeft te zijn, zolang dit niet verzandt in te veel regels. Integendeel, structureel overleg en afstemming op elkaars duurzaam mobiliteitsbeleid en infrastructuurprojecten, kan het effect van deze (veelal dure) investeringen alleen maar versterken.

Voor wijzigingen aan *trage wegen*, is nu de provinciale goedkeuring vereist. Gezien de verhoogde lokale aandacht voor en know how over trage wegen is het maar de vraag of dit nog langer een meerwaarde heeft. Gemeenten kunnen hierover heus wel zelf oordelen.

Eventueel kan in een beroepsprocedure voorzien worden bij een ander beleidsniveau.

Voor investeringen langs *gewestwegen* kijkt het Vlaamse niveau wel zéér gretig naar de lokale overheid: voetpaden, fietspaden, groenvoorzieningen, verlichting, aanvullende reglementen, geluidsschermen, straatmeubilair, fiets- of voetgangersbruggen over waterwegen, ... de lokale

overheid moet minstens gedeeltelijk een duit in het zakje doen en/of de gewesttaak overnemen. Gemeenten zijn niet te beroerd zelf de handen uit de mouwen te steken (cf. de vele modules 13 van het mobiliteitsconvenant), maar dit moet op vrijwilligheid berusten. Zelfs voor sommige MEERkosten valt iets te zeggen (b.v. meerkosten voor voetpaden in natuursteen, meerkosten voor een speciaal ontwerp van verlichting). Maar niet voor: de integrale kosten (b.v. voetpaden of groenvoorzieningen), of voor subsidies van de gemeenten aan het Vlaamse gewest (b.v. voor fietspaden of geluidsschermen), of voor het automatisch doorschuiven van taken (b.v. aanvullende reglementen, b.v. tot voor kort de aanleg van fietspaden langs gewestwegen).

Bepalen is betalen

Dat het Vlaamse gewest via het Mobiliteitsplan Vlaanderen een mobiliteitsbeleidkader uittekent, waar andere mobiliteits- en vervoerspartners zich moeten in passen, is logisch. De neuzen kunnen maar beter in dezelfde, duurzame, richting staan. Dat de Vlaamse, of provinciale, overheid ook een vinger in de pap wil voor de projecten die ze mee financiert/subsidieert, is ook logisch. Daarbij moet uiteraard bewaakt worden, dat men voor 10 % subsidies geen 90 % zeggingschap eist; en dat een eventuele coördinerende rol (tussen verschillende gemeenten en/of tussen verschillende partners) ook daadwerkelijk een coördinerende, en geen beleidsbeslissende rol is.

13. Onderwijsbeleid

Bevoegdheid onderwijs

Volgens de conclusies van het kerntakendebat is de gemeente het eerstaangewezen openbare bestuur betreffende het organiseren van openbaar basisonderwijs. Bij uitbreiding en volgens de feitelijke toestand is het gemeentebestuur het eerstaangewezen openbare bestuur om het aanbod van deeltijds kunstonderwijs op haar grondgebied te organiseren. Besturen kunnen kiezen deze bevoegdheden zelfstandig in te vullen al dan niet met een publiekrechtelijke rechtspersoon (autonoom gemeentebedrijf), dan wel intergemeentelijk aan te pakken (decreet intergemeentelijke onderwijsvereniging –IGOV)

De gemeente kan de bevoegdheid voor het organiseren van openbaar buitengewoon, secundair- volwassenenonderwijs en basiseducatie opnemen als een bewuste keuze. Ook hier kan zij deze bevoegdheid zelfstandig invullen, dan wel intergemeentelijk aanpakken. Via een regio-screening kunnen de mogelijke samenwerkingsverbanden met andere onderwijsverstrekkers in kaart worden gebracht en het aanbod geoptimaliseerd.

Zolang er geen onafhankelijke Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) worden mogelijk gemaakt, die los van de onderwijsnetten opereren, kunnen gemeenten al dan niet in onderlinge samenwerking CLB's in stand houden en oprichten als een bewuste keuze.

Middelen schoolgebouwen

Vlaanderen kampt met een enorme achterstand op het vlak van schoolgebouwen, in de stedelijke en gemeentelijke sector is de duurtijd tussen de aanvraag van een bouwdoosier en de realisatie gemiddeld opgelopen tot circa 7 jaar. De inhaalbeweging via een centraal gestuurde PPS formule blijkt een beperkt succes. Het huidig centraal gestuurd DBFM – programma is niet uitgetekend op de maat van de verschillende lokale besturen. We steunen

daarom het idee van VVSG van een vereenvoudigd subsidiesysteem voor schoolinfrastructuur, waarbij lokale besturen zelf de belangrijkste keuzes kunnen maken betreffende uitvoering en aanpak. We menen dat dit meer maatwerk zal toelaten, de realisatietijd sterk kan inperken, het mogelijkheden biedt tot combinatie van infrastructuur (idee van de brede school) en hen ook zal aanzetten tot meer kostenbewustzijn. De rol van het huidige Agion zal dan wel moeten herbekeken worden.

Opnemen van de regie

Flankerend beleid: de gemeente neemt de bevoegdheid tot coördinatie van het flankerende onderwijsbeleid op haar grondgebied op zich. Op deze manier kan de gemeente op een eigen manier vorm geven aan haar geïntegreerd beleid met raakvlakken op het beleidsdomein onderwijs. Beleidsdomeinen die direct kunnen aansluiten bij onderwijsbeleid zijn ondermeer: buitenschoolse opvang; opvoedingsondersteuning; leerplichtcontrole en spijbelbeleid; kleuterparticipatie; sport, cultuur en jeugdbeleid; verkeersveiligheid en leerlingenvervoer; sociaal en welzijnsbeleid; inburgering; geletterdheid; Het opnemen van deze taak betekent dat ook de nodige middelen en beleidsruimte wordt overgeheveld naar het lokale bestuursniveau. Het planlast -decreet vormt hiertoe een ernstige aanzet.

Regelgeving moet worden gescreend, op elkaar afgestemd en eventueel opgeheven indien deze een integrale aanpak vanuit het lokale beleidsniveau in de weg staat. Zo is de regelgeving buitenschoolse opvang en onderwijs niet altijd compatibel, het stelsel van de sociale voordelen aan aanpassing toe, de regelgeving betreffende leerlingenvervoer worden geactualiseerd, moet het decreet Gelijke onderwijskansen worden geëvalueerd

Gelijke onderwijskansen en Inschrijvingsbeleid: vele steden en gemeenten nemen al een aantal jaren een rol op binnen het lokale overleg platform (LOP). De aansturing gebeurt echter naar ons aanvoelen te sterk vanuit het ministerie van onderwijs en vorming via de LOP-deskundigen en ook de voorzitters worden centraal aangeduid. De legitimiteit van en democratische controle op de beslissingen van de LOP-werking zijn gering. Door de samenstelling kan het gemeentebestuur onvoldoende wegen op de besluiten die door de open taakstelling van het LOP soms verder gaan dan de loutere inschrijvingsproblematiek van de scholen die hun kerntaak is. In het kader van het decreet flankerend beleid werken vele gemeenten echter ondertussen met een eigen onderwijsraad, hierdoor ontstaat soms overlapping en dreigen soms spanningen op te treden tussen deze adviesraad van de gemeente en de Lop-werking .

Capaciteitsproblemen: het invullen van het recht op onderwijs komt steeds meer onder druk in bepaalde steden en gemeenten door capaciteitsproblemen in bepaalde buurten en wijken. Ook hier wordt aan de gemeente gevaagd om de coördinatie op zich te nemen en een lokale taskforce op te starten. Sommige gemeentebesturen beschikken hieromtrent over geen of weinig expertise omdat zij zelf geen onderwijs meer aanbieden als zij in gesprek moeten treden met andere onderwijsverstrekkers. Hier zou een duidelijker bevoegdheidsoverdracht op het vlak van (basis)onderwijs de rol van de gemeente duidelijker kunnen stellen. Uiteraard moet dit gepaard gaan met de overdracht van de nodige middelen.

N.B. Provincies

Taken en bevoegdheden die omwille van de schaal of omwille van hun aard niet kunnen uitgeoefend worden door het lokale niveau (gemeentelijk of intergemeentelijk) worden toegewezen aan het intermediaire bestuursniveau.

*Wanneer dat gebeurt omwille van de **schaal**, gaat het om taken en bevoegdheden die een heel expliciet bovenlokaal karakter hebben en de mogelijkheden van een lokaal bestuur (gemeentelijk of intergemeentelijk) te boven gaan.*

*Wanneer dat gebeurt omwille van de **aard**, gaat het om taken en bevoegdheden die gemeentegrensoverschrijdend zijn en waar een **verdelingsvraagstuk** onderling tussen gemeenten aan de orde is.*

Het onderscheid tussen grondgebonden en persoonsgebonden taken is daarbij niet relevant.

Voorbeelden

* Schaalgrootte

- provinciaal technisch onderwijs
- grote provinciale recreatiedomeinen
- grote culturele of vormingsinfrastructuren
- bestuurlijke handhaving van milieu en ruimtelijke ordening: alleen de grootste steden kunnen de functiescheiding doorvoeren tussen handhaving en andere bestuurstaken (b.v. advisering)
- ...

* Verdelingsvraagstukken

Voorbeeld. De provincies hebben een rol voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen voor een beperkt aantal thema's waar een herverdeling tussen de gemeenten aan de orde is: b.v. doortrekkersterreinen, crossterreinen en andere soortgelijke bestemmingen waarvan de perceptie bij de gemeente is dat ze meer overlast geeft dan 'opbrengt'. Je kunt dan redelijkerwijs niet verwachten dat een gemeente die zelf gaat aantrekken, terwijl bepaalde thema's te belangrijk zijn om niet gerealiseerd te worden. De herverdelingsopdracht van de provincie met een planinitiatief is dan op zijn plaats. Het zou dus moeten gaan over heel concrete thema's, die eerder 'negatieve' associaties bij gemeenten oproepen.

Immers, van ruimtelijke ontwikkelingen die bij gemeenten eerder positieve associaties oproepen, maar niet in iedere gemeente aanwezig moeten zijn (voorbeeld een grootschalig bedrijventerrein) kan worden verwacht dat de gemeente zelf wel initiatieven neemt om een ruimtelijk uitvoeringsplan op te stellen, nadat de provincie of het gewest heeft aangewezen welke gemeenten hier een taak hebben.